

Täysistunto

Torstai 26.11.2015 klo 16.00—23.07

2.1. Suullinen kysymys eläkkeensaajien asumistuesta (Pia Viitanen sd)

Suullinen kysymys SKT 56/2015 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäinen kysymys, edustaja Viitanen.

Keskustelu

16.01 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen viimeaikaiset päätökset ovat valitettavasti kohdelleet kovin kovakouraisesti eläkkeensaajia. Matkakustannuksista ollaan leikkaamassa, lääkekustannuksista. Asiakasmaksuja ollaan nostamassa, ja eläkkeensaajien asumistukea aiottiin leikata. Tämä on hyvin epäoikeudenmukaista, ja ei ollut ihme, että eläkkeensaajat olivat tästä mielenosoituksissa ja täällä eduskunnassa oppositio teki välikysymyksen.

Oli helpottavaa kuulla, että hallitus ilmoitti sen jälkeen, että eläkkeensaajien asumistukea ei leikata. Mutta hämmennys oli aika suuri, kun toissa päivänä täällä istunnossa heti kohta sen jälkeen, kun ministeri Stubb oli kertonut, että eläkkeensaajien asumistukea ei leikata, tulikin tänne saliin tieto, että samana päivänä hallitus on tehnyt uuden leikkauksen eläkkeensaajien asumistukeen. Tällä kertaa kyse on enimmäisasumismenojen kautta tehtävästä leikkauksesta.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Mäntylä, miten tässä näin pääsi käymään?

16.02 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tehdään tässä nyt ihan aluksi selväksi, että tämä eläkkeensaajien asumistukijärjestelmä säilyy entisellään, eli nämä järjestelmät ei olla yhdistämässä.

Hallitus on tehnyt linjauksen tässä jatkovalmistelussa, että kaikkien asumistuen saajien tasavertaisen kohtelun vuoksi enimmäisasumismenot ja kulunormit tullaan pitämään vuoden 2015 tasossa. Kysymyksessä ei ole siis lähtökohtaisesti leikkaus, siinä ei tule tapahtumaan laskua, eikä siinä tule tapahtumaan nousua, vaan taso tulee säilymään vuoden 2015 tasossa. Jos kysymys olisi ollut leikkauksesta, me olisimme hallituksessa voineet tämän yhdistää kansaneläkeindeksiin, jolloin olisi tapahtunut se, että tämä nimenomaan olisi tullut putoamaan, ja silloin kyseessä olisi ollut leikkaus. Mutta tätä hallitus ei tehnyt.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.03 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä nyt on vähän hämmäntävää, että tässä on nyt kysymys ilmeisesti leikkauksesta, jota hallituksen mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2015 vp

lestä ei saa nimittää leikkaukseksi. (Eduskunnasta: Kannattaa kuunnella ministeriä!) Siitä ehkä kertoo tämäkin, että ensimmäisessä tiedotteessanne kerroitte, että hallitus ehdottaa säästöjä eläkkeensaajan asumistukeen, ja heti kohta otsikko muutettiin, että asumistukien enimmäisasumismenojen jäädyttämistä esitettiin. Tässä on, ministeri, kuitenkin kyseessä asia, jolla valtio säästää noin 5 miljoonaa euroa ensin, myöhemmin lisää, ja se 5 miljoonaa euroa on pois eläkkeensaajien kukkarosta. Nimitetään sitä nyt millä nimellä hyvänsä, niin kysymyksessä on joka tapauksessa eläkkeensaajiin kohdistuva leikkaus, jota hallituksen ja ministerin mielestä ei saa nimittää sillä nimellä.

Eläkkeensaajat ovat, puhemies, olleet kovin huolissaan. He oikeutetusti ihmettelevät, mitä tässä on kaiken kaikkiaan tapahtunut. Jotenkin tulee mieleen, että onko nyt niin, että hallitus haluaa piilottaa nämä leikkaukset eikä kertoa niistä avoimesti. Niinpä minä kysyn teiltä, ministeri Mäntylä: silloin kun kerroitte, että eläkkeensaajien asumistukea ei leikata, niin tiesittekö, että tämä uusi leikkaus, jota ei saa kutsua leikkaukseksi, oli kuitenkin suunnitteilla?

16.05 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä eilen illalla teille kerroin, ja myöskin niille edustajille, jotka ovat paikalla, tätä hallituksen esitystä on työstyetty kesästä saakka, koko syksy. Tästä on tehty ministeriössä erittäin paljon erilaisia vaikutusarviointoja, pohdittu niitä keinoja, kuinka me voimme nimenomaan pienituloisia eläkkeensaajia turvata ja heidän asemaansa suojata. Sen jälkeen, kun hallitus teki linjauksen tästä, että tämä yhdistäminen perutaan, käsittelemme sen ohessa myöskin tätä yleistä asumistukea. Sen kohdalla katsoimme, että tasapuolisuuden nimissä me tuemme ja kohtelemme yleisen asumistuen saajia sekä eläkkeensaajien asumistukea saavia tasapuolisesti. Tässä kohden tämä asia on tullut esiin.

Eilen kysyitte muun muassa näistä vaikutusarvioinneista, ja nyt on ilo kertoa teille hiukan niistä tässä, varmasti niihin myöhemmin tässä keskustelussa palataan. Mutta muun muassa laskennallinen vaikutus tuen tasoon on näillä enimmäisasumismenojen ylittäjillä keskimäärin 15 euroa ja uusilla noin 7,5 euroa, eli me puhumme (Puhemies koputtaa — Pia Viitanen: Se on leikkaus!) tällaisesta 7,5—15 eurosta.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Stubb täydentää.

16.06 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin palauttaa tämän keskustelun siihen isoon kuvaan. Keskustelimme viimeiset kaksi vuorokautta monta, monta tuntia Suomen talouden tilanteesta. Te mainitsitte luvun 5, mainitsen toisen luvun, 5, ja se on se, että ensi vuonna me otamme yli 5 miljardia euroa lisää velkaa.

Tämä hallitus on avoimesti alusta saakka kertonut, millä tavalla me toimimme ja pyrimme sopeuttamaan valtiontalouden. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että me joudumme sopeuttamaan seuraavan neljän vuoden aikana noin 4 miljardin euron edestä. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että me joudumme valitettavasti sopeuttamaan ihan kaikkialta. Minkä takia? Koska Suomen talous on saatava tasapainoon, koska velaksi eläminen pitää saada loppumaan, ja koska me pyrimme parantamaan sekä työllisyystilannetta että kasvua. Tässä valossa se keskustelu, joka käydään eläkeläisten asumistuesta, on ymmärrettävä, mutta meidän pitää katsoa sitä kokonaiskuva.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2015 vp

16.07 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Mäntylä, hyvä, että juuri äsken puheenvuorossanne tunnustitte, että te teette säästöpäätöksen, joka vaikuttaa monen eläkeläisen toimeentuloon. Minulla on tässä kaksi sosiaali- ja terveysministeriön tiedotetta. Ensimmäinen on tiistailta, ja siinä sosiaali- ja terveysministeriö sanoo, otsikko: "Hallitus ehdottaa säästöjä yleiseen asumistukeen ja eläkkeensaajien asumistukeen". Tässä toisessa tiedotteessa, jonka sisältö on aivan sama kuin edellisen, on otsikko muutettu ja tiedotetta on täydennetty siltä osin, että tiedotteen otsikko on muutettu. Mutta lopputulos on tietysti kuitenkin se, että te teette säästöpäätöksen, joka ensi vuonna leikkaa eläkeläisten asumistukea noin 5 miljoonalla ja tulevina vuosina noin 9 miljoonalla, melkein 10 miljoonalla eurolla. Oletteko te arvioineet, kuinka montaa eläkeläistä tämä koskettaa ja mikä näitten eläkeläisten yhteenlaskettujen leikkausten vaikutus on?

16.08 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kyllä tässä keskustelussa nyt nostaa esiin myöskin erään sellaisen seikan, joka tässä tuntuu nohtuvan. Se on se, että hallitus tavoittelee päätöksillään myöskin sitä, että meillä on ihmisillä oikeus ja mahdollisuus asua tulevaisuudessa kohtuuhintaisissa asunnoissa. On tiedossa hyvin, että joka ikinen asumistukeen tehtävä korotus enemmän tai vähemmän lähtee heijastumaan silloin myös vuokratasoihin. Tässä on jälleen tällainen aivan tuore uutinen, jossa nimenomaan kerrotaan — tämä on Ylen uutinen — että esimerkiksi ay-liike on saanut viiden vuoden aikana lähes 50 miljoonaa euroa VVO:n vuokraosinkoja. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Ammattiliitot — muun muassa edustaja Rinne on istunut Pron hallituksessa — ovat kuitanneet vuokratuotoista verovapaat osingot. Vuokrien nousua maksatetaan suuressa määrin pienituloisille maksetuilla asumistuilla. Eli kenelle (Hälinää — Puhemies koputtaa) nämä silloin lähtökohtaisesti tulevat?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Mäntylä, aika on jo täynnä. — Pyydän salia nyt rauhoittumaan.

16.09 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos mentäisiin alkuperäiseen kysymykseen. (Välihuutoja) Kyllä hämmennystä on herättänyt se, että ensin sanottiin, että eläkkeensaajien asumistukeen ei kosketa, ja nyt olemme saaneet esityksen, jossa enimmäismenoja ei nostettaisi, mikä tarkoittaa käytännössä sitä, että eläkkeensaajan käteen jäävä tulo pienenee — se, jolla hän ostaa ruokaa, lääkkeitä ja vaatteita itselleen. Tämä erä on 5 miljoonaa euroa, josta syntyy nyt valtiolle säästöä. Erityisesti pääkaupunkiseudulla, Helsingissä vuokrat ovat korkeita ja ne nousevat ja eläkkeensaajat asuvat jo ahtaasti ja kalliisti. Näitä ihmisiä tämä koskettaa ja huolestuttaa. Voisiko ministeri nyt kertoa sen, olisiko mahdollista löytää 5 miljoonan euron potti jostain muualta ja tehdä nämä säästöt jostain sellaisesta kohteesta, joka ei kohdistu kaikkein pienituloisimpiin ihmisiin? Esimerkkinä nyt voi ottaa sitten vaikka autoveron. Tämä summahan on yksi euro per Suomen kansalainen. Pyytäisin, että tätä harkittaisiin vielä.

16.11 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puolen vuoden jakso on takana. Tänään ollaan tilanteessa, jossa me emme ole matkalla kohti yhtä ainoaa asumistukijärjestelmää. Eläkkeensaajien asumistukijärjestelmä säilyy. Yleinen asumistukijärjestelmä säilyy. Hallitus on kertonut aivan avoimesti sen, että asumistukimenot jäädytetään vuoden 2015 tasolle. Tämä tarkoittaa muun muassa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2015 vp

sitä, että teidän peräämämme ihmisryhmän, kaikkein pienituloisimpien eläkeläisten, tilanteeseen tällä ratkaisulla ei ole mitään vaikutusta.

16.11 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myöskin muistuttaa siitä, että meillä on tehtynä monia sellaisia toimenpiteitä ja päätöksiä, joilla me haluamme nimenomaan näitä pienituloisia henkilöitä auttaa, ovat he eläkkeensaajia tai sitten syystä tai toisesta muuten pienituloisia. Muistuttaisin myöskin esimerkiksi tästä, että me nimenomaan olemme tätä lääkesäästöpäätöstä pienentäneet puoleen. Elikkä ettekö te näe, että esimerkiksi nimenomaan tässä on yksi semmoinen toimenpide, jolla me pyrimme auttamaan pienituloisia ihmisiä?

Toinen asia tässä on, että jos me aidosti haluamme auttaa pienituloisia ihmisiä myöskin asumisasioissa, niin se ainoa ratkaisu ei voi olla se, että se asumistuki, joka ei käytännössä edes auta näitä pienituloisia vaan valuu aivan johonkin muuhun, olisi oikea tie tai ratkaisu. Te tiedätte sen aivan hyvin itsekin.

16.13 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos ei vielä ole tullut selväksi oppositiolle, niin toivon, että ainakin Suomen kansalle ja suomalaiselle vanhusväestölle tulee nyt selväksi se tärkeä tosiasia, se päätös, jonka hallitus tosiaankin on tehnyt, että nähtiin, että se alkuperäinen ajatus, että eläkeläisten asumistuki yhdistettäisiin, sulautettaisiin yleiseen asumistukeen, ei ollut järkevä päätös. Sitä oli haastavaa tehdä niin, että se olisi ollut oikeudenmukainen. Nyt tuo päätös on peruttu ja eläkeläisten asumistuki säilyy. Se on erittäin tärkeää.

Toimeentulon ohella on hyvin tärkeää vanhusväestölle, että palvelut pelaavat. Meillä on paljon raskasta omaistyötä tekeviä ihmisiä. Kysyisinkin nyt hallitukselta, kun on tehty tärkeä arvovalinta vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, että satsataan 75 miljoonaa euroa vuosittain omaishoidon kehittämiseen: missä vaiheessa tämä työ menee, ja milloin saadaan tuo tärkeä lainsäädäntöesitys tänne eduskuntaan?

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Budjetin valmistelun aikatauluun liittyen me jaksotamme lain valmistelun niin, että keväällä 2016 täysistuntoon tuodaan esitys, jossa omaishoitajien tilannetta, heidän jaksamistaan parannetaan. Meillä on viime vaalikaudelta perintönä omaishoidon kehittämisohjelma. Siellä on niitä esityksiä, joita viime vaalikaudella on haluttu edistää. Tullaan viemään eteenpäin niitä harvoja asioita, joista hallitus on sopinut, joihin tulee selkeästi uutta lisärahaa, vuositasolla 75 miljoonaa erityisesti omaishoitajien jaksamiseen, heidän vapaapäiviensä mahdollistamiseen, heidän tukipalvelujensa lisäämiseen ja parantamiseen. Keväällä 2016 tämä laki on eduskunnassa, jotta se saadaan ensi vuoden syksyllä, viimeistään elokuun alussa, voimaan.

16.14 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asumistukeen käytetään vuosittain yli miljardi euroa. Nyt esillä olevat kustannusten kasvut ovat hyvin pieniä kuitenkin tähän verrattuna. Mitä hallitus näkee, mitä muita keinoja on olemassa, kun kaiken aikaa asumistuen ja vuokrien välinen ero kasvaa, vuokrakustannusten nousun hillitsemiseksi? Yleiset asumiskustannukset kuitenkin koko maassa kasvavat kaiken aikaa. Onko tämä ainoastaan vuokranantajien ahneutta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2015 vp

16.15 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Asumiskustannusten kohtuullisena pitäminen on tärkeä tavoite, jotta tavallisilla työssä käyvillä ihmisillä tai eläkeläisillä tai kellä hyvänsä olisi mahdollisuus asua eri puolilla maata. Yksi keino hillitä näitä kasvavia kustannuksia on tietenkin se, että mietitään rakentamismääräyksiä, mitä kaikkea byrokraattista pikkutarkkaa säätelyä meillä on kerättynä, joka nimenomaan lisää rakentamisen kustannuksia mutta ei sinällään tuota sille omassa kodissaan tai vuokralla asuvalle ihmiselle juurikaan sitä elämisen laatua. Eli näitä rakentamismääräyksiä muun muassa tarkastellaan kriittisesti. Sen lisäksi on nippu toimenpiteitä, joilla nimenomaan kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa siellä, missä tällaiselle on tarvetta, pyritään voimallisesti lisäämään. Se on hallituksen yksi kärki-hankkeista.

16.16 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen päätös jättää korottamatta eläkkeensaajan asumistuen enimmäisasumismenoja tarkoittaisi lupauksista huolimatta käytännössä heikennystä eläkkeensaajan asumistukeen. Kuitenkin nyt on nostettava esiin eläkeläisiin kohdistuva jättiluokan leikkaus. Nimittäin hallitus aikoo nostaa asiakasmaksuja peräti 150 miljoonalla ensi vuoden alusta. Tämä tarkoittaa käytännössä terveyskeskusmaksuissa, poliklinikkamaksuissa tai esimerkiksi päivystyskäyntimaksuissa jopa 30 prosentin nousua. Valitettavasti nämä korotukset osuvat jälleen kaikkein heikompiaisiiin kansalaisiimme ja paljon palveluita tarvitseviin ihmisiin. Huomioisin, että nyt jo Suomessa terveyserot ovat suuret, ja tämä päätös valitettavasti lisää niitä. Siksi kysynkin asianomaiselta ministeriltä: aiotteko todella hyväksyä asiakasmaksujen 30 prosentin korotuksen?

16.17 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sairastaminen on yksi eriarvoisuutta ja köyhyyttä lisäävä asia. (Vasemmistoliiton ryhmästä: Näin on, tästä ollaan yhtä mieltä!) Hallitus on tehnyt päätöksensä asiakasmaksujen nostamisesta terveydenhuollossa kuitenkin niin, että tuo ratkaisu huomioi kaikkein eniten sairastavat: maksukattoihin ei ole koskettu. Tällä on se merkitys, että yläraja pysyy ennallaan, tähän ei siis ole tulossa mitään muutosta, ei parantavaan mutta ei myöskään heikentävään suuntaan. Arvoisa edustaja, toivoisin, että tämäkin näkökulma huomioidaan, kun maalaillaan vain mustalla värillä.

16.18 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olisin asuntoasioista vastaavalta ministeriltä kysynyt yleensä tästä asuntopolitiikasta. Tämä hallituksen päätös, niin kuin on sanottu, ei ole leikkaus: tasot säilyvät tämän vuoden tasolla. Mutta kun asumistukea yleensä korotetaan, se valuu jostain syystä vuokrahintoihin, ja saman verran vuokria korotetaan.

Valtion tukemissa Ara-vuokra-asunnoissa asuu noin puolet vuokralaisista. Ja jos nyt katsoo yhden tämmöisen toimijan, VVO:n, osingonjakoa — sen omistaa kyllä kyseinen ammattiyhdistysliike: 4 miljoonaa vuonna 2008. Siitä se on noussut portaittain, ja 2014 sieltä on jaettu liki 25 miljoonaa. Ja kysyisin ministeriltä: miten asuntopolitiikassa huomioidaan tämä jatkossa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 71/2015 vp

16.19 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän asiaan on tartuttu jo tuossa hallitusneuvotteluissa, ja hallitus on viipymättä valmistellut esityksen, millä rajoitetaan nimenomaan valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon vuokrien nousua sillä tavoin, että sen vuokra-asuntorakentajan, omistajan omalle pääomalle saatavaa ja perittävää tuottoa lasketaan 8 prosentista 4 prosenttiin. Näin ollen valtion tuetussa asuntotuotannossa ei pystytä korottamaan kohtuuttomasti vuokria.

Tämän lisäksi tietenkin tuodaan niitä uusia toimenpiteitä, joilla avataan tätä kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa uusille toimijoille — siirrytään kohdekohtaiseen tarkasteluun toimijakohtaisen tarkastelun sijaan.

16.20 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tässä on käynyt selväksi, että hallitus kohtelee eläkkeensaajia kovin kylmällä tavalla: leikkauksia tehdään. Ministeri Stubb, te olitte huolissanne valtionvelasta. SDP:n vaihtoehdossa otetaan vähemmän velkaa kuin hallitus ottaa, mutta silti me emme leikkaisi pienituloisimmilta eläkkeensaajilta, työttömiltä tai lapsiperheiltä.

Ministeri Stubb, tässä teidän esityksessänne on toinenkin iso asia, joka koskee eläkkeensaajia: epäreilu verokohtelu. Te olette eriarvoistamassa palkansaajan ja eläkkeensaajan verokohtelun, ja se on todella väärin ja vastoin niitä lupauksia, mitä te kokoomuksen puheenjohtajana annoitte ennen vaaleja eläkkeensaajille. Teidän perusfilosofianne oli, että verotus on tasapuolinen, ja nyt te olette esittämässä, että tämä veroero kiskotaan irti ja eläkkeensaajia tullaan verottamaan kireämmin kuin palkansaajia tulevaisuudessa. Ministeri Stubb: Onko tämä teidän mielestänne oikein? Onko tämä reilua? Ennen vaaleja teidän mielestänne näin ei pitänyt käydä, ja nyt on käymässä. Mitä sanotte tästä?

16.21 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt en oikein ymmärrä, mitä tekemistä tällä on alkuperäisen kysymyksen kanssa, (Välihuutoja) mutta mielelläni vastaan.

Eli te väititte äsken viitaten SDP:n varjobudjettiin, että te ette lisää velkataakkaa. Tuo on suoranaisesti pötypuhetta. Te lisäätte velkataakkaa, te kiristätte verotusta 750 miljoonalla eurolla, teillä ei ole siinä esityksessä yhtään rakenteellista uudistusta, ja sen päälle te yritätte laastarilla paikata pysyviä menoja. Älkää silloin väittäkö täällä, että te ette lisääisi velkataakkaa. (Välihuutoja)

Kysymyksen käsittely päättyi.